

داۋىر دىڭ كەلەلى مىندەتن ارقالاپ، ەرلىكپەن علم ـ ئەحىكانىڭ شىڭنا شىقى

(باسى 1- بەتتە)

قاجرلىقپەن جاڭالق اشپ، باتلىدقپەن الدا ءجۇرپ، ەرلىكپەن شىڭغا شىقى. ايباتتى تولقن ءۇنى پارتيما مەن مەملەكەتنىڭ دارىندىلارغا دەگەن شىنايى قامغورلەمىن جەتكىزىپ، مامانداردىڭ مەملەكەت قۇرلىسىنا، ۇلتنىڭ گۇلدەنۇينە قاراي ەرلىكپەن العا ىلگەرلەگەن نىق قامدانا كۆا بولدى.

دارقان كوغل —

”پارتيا مەن مەملەكەتنىڭ بىزگە دەگەن قالتقىسىز قامغورلىمى ۋىسى تەڭىز سەكىلىدى تىسەرەڭ سۈيىسپەنشىلىككە تولى، كىسنىنى ئەبىرەنتەدى“

كوك تەڭىز تولقىپ، اق بۇيرا تولقىندار كوككە شاپشىدى. مايدا قۇمىڭ ۇستىندە ماماندار ۇشتەن ـ تورتتەن توپتاسپ، ەركىن سەرۋەن قۇرۇدا.

”قىزىل شاقىرۇ ھاتىن تاپسىرپ العان ساتتە، مەن اسا باقىت سەزەندىم، بىۇل ءىز اۋىل شارۋاشلىمى قىزمەتكەرلەرنىڭ ورتاق داڭقى“ . — دەدى يۇنان ۈلكەلىك اۋىل شارۋاشلىغى علمى اكادەمىاسىنىڭ باس ماماى، اعا زەرتتەنۇشى پان شېغېڭ. قارايبىم كىينگەن، ءوڭى توتىتقان، شەكارا ءوڭىر اۋىل شارۋاشلىغى ءوندىرىسنىڭ ءېرىنىشى شەبىندە ۇزاق ۋاقىت قۇلىشا كۇرەس جاساعان ۋسى علمىي زەرتتەنۇ قىزمەتكەرنىڭ جۇگەرى تۇقىمىن گەنەئىيالق جولپەن جەتلىدىرۇ سالسىنداى تابىسى كەسەك.

مامانداردى بەيدايىعما دەمالۇعا ۇسىنىس ەتۇ — پارتيما مەن مەملەكەتنىڭ دارىندىلار قىزمەتىدىكى ماڭغزى ءىز — ءۆزىم سىياتتى ورنالاستىرۇى. 1998 ـ جىلدان بەرى پارتيما ورتالىق كومىتەتى، مەملەكەتنىك كەڭەس ىلگىسەردىنى ـ كەيىندى 22 توپتا 1900دەن استام ماماندى جازعى دەمالسى قىپىلما قاتناشۇعا ۇسىنىس ەتپ كەلەدى.

”كەلەلى، ەلۇقات ورنالاستىرۇ، قانتلىقىز قامقورلىق پارتيما ورتالىق كومىتەتنىڭ دارىندىلارغا دەگەن سى- قۇرمەتتىن جانە دارىندىلار قىزمەتىنە ىرىقىشا ءۇمان بەرەنتىدىگىن ايكىلەيدى“ . جۇڭگو جىلجەيلى خايارلاسۇ توپى شەكىتى سەرىكتەستىڭىڭ ورنىباسار باس ئىچىنەنەرى، توپ دارەجەسىندەگى باس عالم ۋاڭ شياۋيۇن بىلاي دەپ قارادى. تايۋ جىلداران بەرى ەلىمىزدىڭ خايارلاسۇ سىتىرەنىڭ تەز قارقىنپەن دامىپ، ۋۇينىنىڭ الدىڭغى لەگىندە ءجۇرۇى دارىندىلاردىڭ دامۇ ورتاسىنىڭ ۇزدىكىسىز ساپالانغاندىغىنك ارقامى.

ئەڭبەككە قۇرمەت ەتتى، بىلىمگە قۇرمەت ەتتى، دارىندىلاردى قۇرمەتتەدى، جاڭالق اشۇعا قۇرمەت ەتتى. پارتيانىڭ 18 ـ قۇرلتايىنان بەرى شي جىپىڭ جولداتى ۇىقى ئەتكەن پارتيما ورتالىق كومىتەتى ۇلتنىڭ گۇلدەنۇىنىڭ سىتراتەگىيالىق بىيىگىنن، جاڭقا داۋىر دە دارىندىلار ارقىلى مەملەكەتنى قۇدرەتتەندىرۇ سىتراتەگياسىن ىشكەرلىي اتقارۇ كەلەلى ورنالاستىرۇىن جاساپ، دارىندىلار قىزمەتى جانجا تارىخي باستاماعا كوتەرەلدى.

2021 - جىلى 9- ايدا ورتالىقنىڭ دارىندىلار قىزمەتى ءماجلىسى اشلىدى. باس شۇجى شي جىپىڭ ۋۇينە جۇزىندەگى ماڭغزى دارىندىلار ورتالىعى مەن جاڭالق اشۇ بىيىگىن جەدەل قۇرۇدى ورتاقا قويسپ، جاڭقا داۋىر دەگى دارىندىلار قىزمەتنىڭ كارتىناسىن سالىب بەردى.

”ﺋېز قىدىرۇ جاڭا ۇستانىم، جاڭا سىراتەگيا، جاڭا شارا پارتيا ورتالىق كومىتەتىنىڭ دارىندىلاردى دامۇعا تىرەك بولاتىن ﺋېرىنىشى بايلىق ەتۇ جولىندەگى تىرەك تولعالغىننى تولىق اىگىلەدى“ . دەدى جۇاڭۋەك علم ـ تەخنىكا داشۇمەسىنىڭ ياساتىغى، جۇڭگو ئىچىنەنەربالىق علمىمدار اكادەمىياسىنىڭ اكادەمىيگى يۇۋ جىڭ.

8- ايدىڭ 3- كۇنى ، بەيدايىغى گۇاخي قوناق ءۇيى.

باس شۇجى شي جىپىڭنىڭ ئايسىرۇمپەن، جۇڭگو كوممۇنىستىك پارتىياسى ورتالىق كومىتەتى ساياسى يۇوروسىنىڭ نۇزراقتى مۇشەسى، ورتالىق كومىتەت شۇجىچۇنىڭ شۇجىيى ساي چي جازغى دەمالسقا كەلگەن ماماندارغا امانداستى، ولاردان حال سۇرادى. ول بىلاي دەپ باسا دارىپتەدى: مامانداردىڭ ”مەملەكەتنىڭ ﺋىمرى ءىسىن“ كوكەيدە ساقتاپ، ”ئورتتى بەتكە الۇعا“ تاباندى بولپ، ﺋﺎۋىر جۇكەنگەن بورتىشى، جاۋابكەر شلىكتى نىرقىلىقپەن ارقالاپ، جوعارى دەڭگەيدەگى علم ـ تەخنىكادا ﺋﻮز كۇشنىە سۈيەنۇگە، ﺋﻮزىن ﺋﻮﮪتتەندىرۇگە جانە جۇڭگو ۇلكىسىندەگى وسىزاماندىلارنى قۇرلىسىنا جاڭقا داناعا ئاناغۇرلىم زور ۇلەس قوسۇن، جاپايى سوتسىيالىستىك وسىزاماندىغان مەملەكەت قۇرۇعا، جۇجۇمخا ۇلتىنىڭ ۇلى گىۋلدەنۇىن جاپايى ىلگەرلەتۇگە تاغى دا جاڭا ەسە قوسۇن ءۇمت ەتەمەن.

ماماندار ەڭ الدىمەن ﺋﻮﺗﯘرلى فورمالار ارقىلى پارتيما ورتالىق كومىتەتىنىڭ دارىندىلارغا دەگەن نىقلاستى قامقورلغىن ماڭايدىنغى قىزمەتتەستىرەنە جانە كاسپتەستىرەنە چەتكىزىپ، ﺋﯧتىپتە دە كوپ نەڭىزگى ساتى علم ـ تەخنىكا قىزمەتكەرلەرنە پارتيما مەن مەملەكەتنىڭ دارىندىلارغا دەگەن قۇرمەتى مەن ءۇمىتن سەزىندىرپ، بارلىق ادام دارىندى بولۇدى ارماندايتىن، بارلىق ادام دارىندى بولالايتىن، بارلىق ادام ﺋﻮز دارىنىنى ايكىلەي الاتىن تاماشا جامعايدىڭ قالىتاسۇنى جەبەدى. بىيىلە دەمالس قىپىلىنەتەڭزگى تاقىرىبى — ”جوعارى دەڭگەيدەگى علم ـ تەخنىكادا ءﻮز كۇشنىە سۈيەنۇگە، ﺋﻮزىن ﺋﻮﮪتتەندىرۇگە بەل بۇىپ، جۇڭگو ۇلكىسىندەگى وسىزاماندىلارنىڭ ۇلى امالياتتا ات سالىسو“.

موزى، ”شىۋى ـ تايچو جىڭۋاڭ“ اسقن كومپۇتەرى،

”چەر قىرتسى ﺋېرىنىشى ﺋﻮمورلى“ 10 مىڭ مەترلىك بۇرغىلاۋ ماشىناسى... قوناق ءﯘي زالىندامى كورمە سورەسىندەگى سۇرەتى مەن ﺋﻮسوزى قاتار بەرىلگەن ”علم ـ تەخنىكا تانىستارى قايرىعاسىن قىسقاشا تانىستىرۇ“ قولدانباسىندا جاڭقا داۋىردەگى نىڭ سەرىپلىستىك مانڭە بە كەلەلى علم ـ تەخنىكا جەتىستىكتەرى كورسەتىلگەن. ماماندار ﺋېسىز بەت — ﺋېسىز بەتتەن زەر سالا وقىپ، كوپ اسەرگە يە بولدى.

”پارتيا ورتالىق كومىتەتىنىڭ دارىندىلاردى قاستىرەلەۋى، دارىندىلاردى قۇرمەتتەنۇى ﺋېىز علم ـ تەخنىكا قىزمەتكەرلەرىن باتلىدقپەن جاۋابكەر شلىك ارقالاپ، وئاندى ﺋﻮسۇيىپ، ۇلەس قويسپ، علم ـ تەخنىكانىڭ كەڭدىگى مەن تەرەڭدىگىن قۇلىشنا ارتتىرۇعا شايبىتاندىرادى“ . — دەدى جياڭشى ۈلكەلىك ەلكىرون توبى شەكىتى سەرىكتەستىڭىنىڭ القا باستىغى ۋ رۇي. قازىرگى تاڭدا ول ۇجىم باستاپ، جوعارى تەمپەرآتورادا اسقن وتكىزۇ تەخنىكاسىنان قامال الب، جاڭا نەركيا كاسپى سالسىندا جاڭقا دامۇدى جۇزەگە اسىرۇعا دەم بەرۇدە.

جاڭالق اشۇدىڭ، جاسامپازدىقتىڭ التىن داۋىرىندە پارتيما مەن مەملەكەتنىڭ سەنىبى مەن ماڭغزى تاپسىرماسىن ارقالاعان ماماندار ۋسى جولغى دەمالستى ومەرلەرىندەگى ”تالىپسى بەكتى“ دەپ ەسەيتىپ، جاڭقا جورىقتا كەينىدەي ىلگەرلەتۇگە زەين — زەردە، كۇش ـ قۇات ۇيستىردى.

ﻏﯧلىمىنىڭ شەكى جوق —

”ﻏﯧلىم ۇشان ـ تەڭىز، اقبقات جولىنىدەگى نىزدەسىن ماڭغى توقتامايدى“

ەلەۋلى ەڭبەك ﺋﻮسغۇرۇ ءۇشىن، ەرەكشە دارىندىلارغا ارقاۋ سۇيەۋ كەرەك.

بىيل دەمالۇعا كەلگەن مامانداردىڭ اراسىندا، ﺋېسىز ”ەرەكشە“ شوعدىرىك تۇلعالى ىرىقىشا جارقىرايدى — ولار ”رەسپۇبلىكا ورەدىنىنىڭ“ بەگەرى جۇڭ نانشان جانە ”خالق قاهرمانى“ مەملەكەتنىك داڭقى اتاعىنىڭ بەگەرلەرى جاڭ بولي، چاڭ دىڭيۇي، چىن ۋي.

اق حالاتتان ساۋت كىيىپ، شەكىسىز سۈيسپەنشىلىك ارنادى. ولا، مەدىتسىنا سالسىنداى كوش باستاۋشلار، علم رۇحنىڭ امالياتتا ايكىلەۋىشلەرى.

”مەدىتسىنا قىزمەتكەرى ﺋﻮمورال جامىعان، ماماندىق جامىعان بىردەي جەتىلۇ قاچەت، ياعنى، ﺋﻮمىر بويى ﺋﻮزىن ارناۋى، ﺋﻮمىر بويى ۇيرەنۇى كەرەك“ . — جاسى 70تەن اسىدا دالى دە جوعارى كۇشەللىلىكپەن قىزمەت سىتەپ كەلە جاتقان جۇڭگو ئىچىنەنەربالىق علمىدار اكادەمىياسىنىڭ اكادەمىگى، جۇڭي شىياڭگەرلىكىنىڭ عۇلاماسى جاڭ بولي بىلاي دەپ قارادى: ﺋﻮزگەرلەردىك ارتقىشلىق ورىمسىزگە پايدالانا ﺋېلىۋىمىز، باتلىدقپەن امالياتتا ايكىلەپ، قورتىندى جاساۋعا، دەڭگەبىمىزدى جوعارىلاتۇعا، دارەجەمىزدى كوتەرۇگە شەبەر بولۇمىز كەرەك.

جاڭ بولي جۇڭي شىياڭگەرلىگىن، جۇڭي دارىنگەرلىگىن ۇيرەنۇ جولىن ”اسقاق جىگەر“ دەگەن سوزىگە جىناقادى: ”ﺋېىر جامىعان، ۇزبەي جارققا شىعبى جاتقان جاڭا ۇستانىم، جاڭا تەخنىكانان ﺋﻮلار الب، ەندى ﺋېىر جامىعان، ﺋﻮكى ۇشتاشتىرۇعا“ تباىاندى بولپ، جۇجۇمخانىڭ قۇندى ”داستۇرلى مادەنپەتتەنە تامىر تارتىپ، جۇڭي شىياڭگەرلىگى بوينىشا وي جۇڭگىرتۇدى جەتلىدىرپ، مادەنپەت سەنمىنن تەرەڭ تامىر جايدىرۇ كەرەك“.

اۋس — كۇيسى جاساۋ ماجىلىسىندە، ماماندار وزەردەنىڭ ﺋﻮتل كەشىرەملەرپەمەن ۇشتاشتىرپ، اسەرلەرىن ايتىپ، تاجىرىيەلەرىن اڭگىمەلەدى، دۇرس نۇسىنىك ـ ۇعمىدار تالەۋ جبرىدى داپ باسىپ تاپتى.

”ﺋېىز القىمىنان قىستى“ دەيىمىز، كوپىندە ”القېمدايتىنى“ نەگىزدىك تەخنىكا مەن تەحوولوكيا. جاقسى تەخنىكائى يگەرۇ قاشاندا ۇزاق ۋاقىت قورالانۇدى قاچەت ەتەدى، سالعان جەردەن جەڭسىكە جەنە سالاۋعا كەلەيدى، ۇزاق ۋاقىتتىق جاڭالاﺋﯘ ﺋﯘزدىسىن باسىپ وتكەندە عانا، نىڭ سەرىپلىستى سىكە اسىرۇعا بولادى“. جۇڭگو نىفورماتسيا، خايار ـ بايانىس زەرتتەۋ مەكەمەسىنىڭ باستىغى يۇي شياۋجۇي مىنانى ﺋېىلدىردى: علميى زەرتتەۋ قىزمەتكەرلەرى باستان ـ ايقاق ۇيرەنۇ نىتاسىن ساقتاۋى، نىق قامادەمەن نەگىزدىك بۇعاۋدى تالقانداپ، مەككەرۇسىز قالغاندا قىسارلىق پەن قىسجىرلىلق تانىتىپ، ”كوپ جىلدىق قۇلىشىستان“ جالپىقۇا كەرەك.

علمىم اكادەمىياسى تايأۋ زامان فىزىكاسىن زەرتتەۋ ورنى پارىكۆمىنىڭ شۇجىيى، ورنىباسار باستىغى، جۇڭگو علمىم اكادەمىياسىنىڭ اكادەمىگى جاۋ جۇڭي قولىنا قالماسن الب شياشاڭ ەستەلىككە الب، جاقسى كوزقاراستاردى ﺋېسىز ـ بىرلەپ داپتىرەنە قوندىرپ وتىردى. ونىڭ پىكىرىنشە، جوعارى دەڭگەيدەگى علم ـ تەخنىكادا ءﻮز كۇشنىە سۈيەنۇدى، ﺋﻮزىن ﺋﻮﮪتتەندىرۇدى جۇزەگە اسىرۇ ﺋﯘشىن، كوز ايا كەڭ بولۇ، خالقالارلق باسەككە نىرقىلىقپەن ساپكەسۇ، ەممۇر بويى ۇيرەنۇگە قۇلىقتى بەساسىپ دارىندى بولۇ كەرەك.

تابىس قاجىرلى ەڭبەكتەن كەلەدى، قاجىرلى ادام تار شلىق كورمەيدى.

”باستان ـ ايقاق تىباي تالىپىئۇ كوغل كۇيىن، كۇرەس جۇرگىزۇ رۇحىن ساقتاۋ كەرەك“ . تولىق كۇرس تالمۇسقاتان بەرى، شىخىزى داشۇمەسى ماشىنا ىلەكتىز ئىچىنەنەريا شۇبىۋانىنىڭ اعا زەرتتەنۇشى، اۋىل شارۋاشلىغى، اۋىل — قىستاق مېنىستىرلىگى باتىس سولتۇستىك اۋىل شارۋاشلىغى جابدىقتارى ﺋﻮيۇنىندى تاجىرىيەحاناسىنىڭ ورنىباسار مەڭگەرۇشىسى ۋن جىاۋجۇن اۋىل شارۋاشلىغى ماشىنا

ونىمىدەرىن زەرتتەنۇ ـ اشۇ جانە تەخنىكا جىپالىاستىرۇ قىزمەتمەن اينالىسىپ كەلەدى. ”ﺋېسىز ﺋﻮستى تاڭداپ، سونىمەن ﺋﻮمىر بويى اينالسىۇ كەرەك، ﺋﻮز باسمى ۋسى ﺋﻮستى شىن مانىندە جاقسى سىستەي السام، ﺋﻮمىرىم تەككە كەتپەيدى“ . — دەدى جانارى وىتاي جانعان ۋىن جاۋجۇن شىن پەيىلمەن.

زەيىن سالعامانداردىڭ دۇرسى پەن بۇرىستى پارنىقتاپتىن پاراساتى بولمايدى؛ قاجىرلىقپەن سىتەگەنپەن بار زەيىننى سالىماسا، كورنەكنى ناتيجه جاراتا المايدى.

تەڭىز جامعاسىندا، اۋلادا، شاي بولمەلىسەندە، داستارقان باسىندا قىزۇ تالقى بارسىىندا اقسىل — پاراساتنىڭ ۇشقىنى لاۋلاپ، رۇحاني ۇلى كۇش تاسقىندادى.

شالقار تەڭىزگە تىكە تارتتى —

”جوعارى دەڭگەيدەگى علمىم ـ تەخنىكادا ﺋﻮز كۇشنىە سۈيەنىپ، ﺋﻮزىن ﺋﻮﮪتتەندىرپ، جۇڭگو ۇلكىسىندەگى وسىزاماندىلارنىڭ ىلگەرلىلەتۇدە، ﺋېىز، ﺋﻮسوز جوق، ۇلى سىتىرە تىندىرالايمىز“

شانخايگۇآن قامالى، اسبان استىندامى ﺋېىرىنىشى قامال. قامالغا شىعبى، كوك تەڭىز بىن السى كوكچىكەكە كوز جىبەردى. مامانداردىڭ كۆڭىلدەرى تولقىپ، قايراتتارى تاسقىندادى.

”پارتيانىڭ 20 ـ قۇرلتايى وقۇ ـ اعارتۇ، علم ـ تەخنىكا، دارىندى سىياقتىلار جولىنىدە ﺋېسىز قىدىرۇ كەلەلى ورنالاستىرۇلار جاساپ، بىزگە جاڭقا باعدار بەلگىلەدى. ﺋېىز جۇيە كوزقاراسىنا تاباندى بولپ، ماسەلەنى بايقاۋ جانە ماسەلەنى شەشۇ قابىلەتپىمىزدى ۇزدىكىسىز جوعارىلاتىپ، دىيسپەرتاسىيائى وتانمىزدىڭ بايتاق دالاسىندا جازىپ، علم ـ تەخنىكا جەتىستىكتەرىن سوتسىيالىستىك وسىزاماندىلارنىڭ دۇرىزەگە اسىرۇ ۇلى سىندە قولدانۇمىز كەرەك“ . — دەدى بەيجىڭ داشۇمەسىنىڭ ۇنەملىك سىتىرەگە جاۋاپتى ورنىباسار مەكتەپ باستىغى، جۇڭگو ئىچىنەنەربالىق علمىمدار اكادەمىياسىنىڭ اكادەمىگى چىاۋ جىيە.

دۇنيە ءجۇزىدى علم ـ تەخنىكاسىنىڭ الدىڭغى لەگىن بەتكە الۇ، ەكونوميكانىڭ تەڭىزگى شايقاس مايدانىن بەتكە الۇ، مەملەكەتنىڭ ماڭغزى قاچەتىن بەتكە الۇ، خالىقتىڭ ﺋﻮمىر سالاماتتەىن بەتكە الۇ كەرەك — بۇل باس شۇجى شي جىپىڭنىڭ قالىڭ عالمدارعا جانە علم ـ تەخنىكا قىزمەتكەرلەرنە قويعان ايتىن تالابى ﺋﺎرى مامانداردىڭ نەشە كۇنىنەن بەرى ىشكەرلىي تالقالغان تاقىرىبى.

”ﻏﯘز جىلدا بولمامان ۇلكەن وزگەرىس الدىندا، الدىنپەن نازاردى مەملەكەتنىڭ كەلەلى سىتراتەگىيالىق قاچەتتە شوهرلاندىرپ، خالىقارادا الدا جۇرەتىن ﺋﻮمول جاسامپاز قىزمەتنى قۇلىشا جۇرگىزىپ، مەملەكەت ﺋﯘشىن قىزمەت وتەۋ كەرەك.“ جۇڭگو علمىم اكادەمىياسى اۋتوماتاندىردۇدى زەرتتەنۇ ورنى كوپ تىكەدى جىياساندى زەردە جۇبەسى مەملەكەتنىڭ ﺋﻮيۇنىدى تاجىرىيەحاناسىنىڭ مەڭگەرۇشىسى، جۇڭگو علمىم اكادەمىياسىنىڭ اكادەمىگى چىاۋ جۇڭ مىنانى ﺋېىلدىردى: قامالدى تالقانداپ، الدىڭغى لەكتەگى زەرتتەنۇدى، علمىم ـ تەخنىكادا قامال اۋدى، قولدانۇ — تىياناقتانۇدى ﺋﻮنىمىدى توعوستىرىپ، جۇڭگو ۇلكىسىندەگى وسىزاماندىلارنىڭ دۇدى ﺋﯧتىپتە دە جاقىسى ىلگەرلەتۇ كەرەك.

مەملەكەتنىڭ تاجىرىيەحانا، مەملەكەتنىڭ علميى زەرتتەنۇ قۇرلىمى، جوعارى دەڭگەيدەگى زەرتتەنۇ سىياتىنداى داشۇە، علمىم ـ تەخنىكادا كوشباشى كاسپورىندار — مەملەكەتنىڭ سىتراتەگىيالىق علم ـ تەخنىكا كۇشتەرنىڭ ماڭغزى قورامداس بولگى. شجىياۋڭ تەسىر جول داشۇمەسى مەملەكەتنىڭ ﺋﻮيۇنىدى تاجىرىيەحاناسىنىڭ مەڭگەرۇشىسى ياڭ شاۋيۇ بىلاي دەپ قارادى: تاڭمالۇلى علمىم ـ تەخنىكا كوشباشىسى دارىندىلارلىن جانە جاڭالق اشۇ توتىپارن جەتلىدىرپ، مەملەكەتنىك كوماندىنىڭ رولىن ونان ارى ساۋلەلەندىرپ، ﺋﻮندىرىستى، وقتۇدى، زەرتتەنۇدى ساپكەستىرە قامال الب، مەملەكەتنىڭ جاڭالق اشۇ جۇبەسىنىڭ تۇلعالىق ونىمىدىلىگى جوعارىلاتۇ كەرەك.

ﺋﻮﺗﯘزىلىس ىر كىلىسىمىز، مەحنايزىم پىكەمدى بولسا، دارىندىلار توپتالىپ، سىتىرە ىلگەرى باسادى. ﺋېسىز تالاي ماماندار قازىر دارىندىلاردىڭ ”قالباق“ سائى ازايىپ، قۇنى ارتىپ بارا جاتقاندىمەن، ”دېيسپەر تاتىباعا قاراۋ، كاسىبتىك اتاققا قاراۋ، وقۇ تارىخىنا قاراۋ، سىللىققا قاراۋ“ سىندى ”تورتىكە قاراۋ“ جايتىن تالقانداق كوزقاراسىنىڭ جۇرت جۇرەگىتىن تەرەك ورنى الا باستاماندىمەن تىلكە تىيەك ەنتى. ”ناقتنى ونىمىدىلىككە، ناقتنى ناتىپچەگە ﺋﯧتىپتە دە باسا ﺋﻤﺎن بەرىپ، دارىندىلاردى باۋلۇدى قولداۋ مەحنايزىم ونان ارى كەمەلەندىرپ، دارىندىلاردى جاڭالق اشۇ ارقىلى دامۇعا دەم بەرۇدىڭ جالىندى كۇشنى جەتلىدىرەتن قاينار بۇلاق ەتىپ شىن مانىندە باۋلۇ كەرەك“ . — دەدى شكى موغۇل داشۇەسىنىڭ باستىغى ۋ لىيىن.

دارقان، اشقىق پەيىلمەن السى — جاقىندى باۋوراعاندا، اقسىل — پاراسات، زەيىن — زەردەنى تولىق تاسقىندتاۋعا بولادى؛ جاپايى اتويلاپ العا ىلگەرلەپ باسەكەلەسكەندە، سان اۋان دارىندىلار توپتالادى.

ۋسى ساتتە، تولقىن اققان كوكىلدىر تەڭىزدە ماماندار مەن — ﺋﻮمىر ﺋﻮزۇپ، ﺋﻮمىر گۇلدەرى شالقىدى. ۇلتنىڭ گۇلدەنۇىنىڭ شۇغىلالى جامعاسىن بەتكە العان، اساۋ ئولقىندا قانسقاي تۇرعان ەرجۇرەك، العاباسار جاڭقا داۋىر ادامدارى تولقن جاربپ دۇدەرە العا تارتۇدا.

(شىنخۇا اگەنتتىگىنىڭ 8 - ايدىڭ 8 - كۇنى بەيدايىجدان بەرگەن خايارى)

(باسى 1- بەتتە)

بۇكىل ەلدى نەركىيەمەن قامداۋعا كەپىلدىك ەتۇ كەلەلى جامعاىندا قىزمەت وتەۋ، جامااشا ەلەكتىر قۇاتى جۇبەسى قۇرلىسىنا دەم بەرۇ، كومىر قىشقىل گازنىڭ شىعارىلۇىن ەڭ جوعارى مانڭە جەتكىزۇدى، كومىر قىشقىل گازىن بەيتازاپتاندىرۇدى ىلگەرلەتۇ جولىنەن ماڭغزىدى سىراتەگ. يالىق مانڭە يە. ئىچىنەنەريا سالىنىپ بولعاننان كەيىن، شىنجياڭنىڭ تازا نەركىيائى كەڭ كولەمدى اشۇىن، پايدىا. لانۇىن جانە كەڭ كولەمدى ورنالاستىرۇىن، قابىلداۋىن زور كۇشپەن جەبەپ، شىنجياڭنىڭ مەملەكەت بوينىشا كوپ لىمى ەك ۇلكەن جاڭقا نەركىيائى سىرتقا جەتكىزۇ بازاسىن قۇرىپ، شىنجياڭ ـ چۇڭچىڭ ەكى جەردىڭ ەكونوميكاسىد ـ نىڭ، قوعامىنىڭ جوعارى ساپالى دامۇئاناغۇرلىم ويداعەد ـ دىاي قىزمەت وتەنۇىن ىلگەرلەتەدى. شىنجياڭ نەڭىزگى تاقىرىپتىق تارىپىنى ورسىتەتۇمەن بىرلەشتىرپ، باس شۇجى شي جىپىڭنىڭ نەركىيا قىزمەتى جولىنىدەگى ماڭغز ـ دى بايىمدانۇىن تەرەڭ ۇيرەنىپ، داپەكسىلەندىرپ، دامۇ ـ داعى سىراتەگىيالىق ورنىن كوزدەپ، جاڭقا داۋىردەگى پارتيانىڭ شىنجياڭدى باسقارۇ جالىبى جوباسىن تولىق، دالەم ـ دال داپەكسىلەندىرپ، ”تورت تۇڭكەرىس، ﺋېسىز سەلبەسىتك“ نەركىيا حاۋىپسىزدىگى جاڭقا سىراتەگياسىن جاپايى تىياناقتاندىرپ ، 8 بازا، ﺋېسىز ارنا“ قۇرلىسىن جاپايى ىلگەرلەتىپ، مەملەكەتنىڭ نەركىيا حاۋىپسىزدىگىن قامتاماسىز ەتۇ قۇاتىن جەدەل جوعارىلاتىپ، مەملەكەت ەلەكتىر تورى سەرىكتەستىگىمەن جانە چۇڭچىڭ قالاسىمەن سىراتەگىيالىق سەلبەسىكتى ۇزدىكىسىز تەرەڭدەتەىپ، نىسان قۇرلىسىنا قىزمەت وتەۋدى، قامتاماسىز ەتۇدى بار كۇشپەن ويداعىداي سىتەپ، نازا، تومەن كومىر قىشقىل گازدى، حاۋىپسىز، جوعارى ﺋﻮنىمىدى نەركىيا جۇبەسىن كۇش سالا قۇرىپ، مەملەكەتنىڭ نەركىيا بايلىغىن سىترا ـ تەگىيالىق قامتاماسىز ەتۇ بازاسىن قۇلىشنا تۇلعالاپ، جۇڭگو ۇلكىسىندەگى وسىزاماندىلارنىڭ ىلگەرلەتۇگە ﺋﯧتىپتە دە زور ۇلەس قوسادى.

يۇان جياجۇن چۇڭچىڭ قالالىق پارىكۆم، قالالىق ۇكىمەت اتىنان مەملەكەتنىك دامۇ جانە رەفورما كومىتەتى، مەملەكەتنىڭ نەركىيا مەكەمەسى سىياقتى مېنىستىرلىكتەر ـ دىڭ، كومىتەتتەردىڭ ﺋېسىز تۇتاس جوسپارلاپ قولداۋ كورسەتكەندىكىتە، شىنجياڭ يعۇغر اۋتونوميالى رايوندىق پارىكۆمنىڭ، ۇكىمەتنىڭ جوعارى دەڭگەيدە ىلگەرلەلدە. كەندىكىنە، مەملەكەت ەلەكتىر تورى سەرىكتەستىگى سىياقتى ورتالىق كاسپورىندارىنىڭ بەلسنە قارچى قوسىپ قۇرلىس جۇرگىزگەندىكىنە، گانسۇ، شانشى، سىچۇان سىياقتى باۋىر لاس ۈلكەرلەردىڭ زور كۇشپەن ساپكەسىكدە. دىكىنە، قولداۋ كورسەتكەندىكىنە شىنايى العىسى ايتتى، ﺋېىرىنىشى شىپتەر ەرلىكپەن شايقاسىپ جاتقان ئىچىنەنەريا قۇرد ـ لىسىشلارنىا وسكىدەڭ قۇرمەت ﺋېىلىدىردى. يۇان جياجۇن بىسلاي دەدى: باس شۇجى شي جىپىنىڭ نەركىيا جياجۇن ەلەكتىر قۇاتى قىزمەتتەنە باسا ﺋﻤﺎن بەرىپ، پارتيانىڭ 20 ـ قۇرلتايى جامااشا نەركىيا جۇبەسىن جانە نەركىيا ﺋﻮندىرۇ، ھامداۋ، تۇتىنۇ جۇبەسىن جەدەل قۇرۇ جولىنىدە كەلەلى ورنالاستىرۇ جاسادى. ”شىنجياڭ ەلەكتىرېن جۇچىيىڭگە كىرگىزۇ“ ئىچىنەنەرباسى سىياقتى نىسانداردىڭ جۇمىس باستاۋى — باس شۇجى شي جىپىڭنىڭ ماڭغزىدى نۇسقاۋلارىن، تالاپتارىن جانە پارتيا 20 ـ قۇرلتايىنىڭ رۇحىن داپەكسىلەندىرۇدىڭ، تىياناقتاندىرۇدىڭ ناقتى ارە ـ كەنتى، وسىزاماندىغان جاڭقا چۇڭچىڭ قۇرلىسىن ىلگەرد ـ لەتۇدىڭ شەشۇشى شاراسى. ەلەكتىر تورى مەن ەلەكتىر قۇاتى جۇبەسىن وسىزاماندىلارنى قۇرلىسىن كۇشەيتىپ، نەركىيا حاۋىپسىزدىگى بوينىشا قامداۋدى قامتاماسىز ەتۇ قا. بىلەنتىن جوعارىلاتۇ — چىڭدۇ — چۇڭچىڭ ءوڭىرى قوس قالا ەكونوميكالىق شەڭبەرى، باتىس بولىك قۇرلىق — تەڭىز جاماا ارناسى سىياقتى مەملەكەتنىڭ كەلەلى سىراتەگىيا. سىن اتقارۇدى ىلگەرلەتىپ، چۇچىيى